

EESTI KEELENÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tartu, Haridus- ja Teadusministeerium

03.06.2014

Algus 13.00, lõpp 14.00

Juhatas keelenõukogu esimees Birute Klaas-Lang.
Protokollis Tiia Margus.

Osaesid: haridus- ja teadusminister Jevgeni Ossinovski, ministri nõunik Heidi Ojamaa, nõunik Igor Ljapin, asekanstler Madis Lepajõe, keeleosakonna asejuhataja Riina Koolmeister, keelenõukogu liikmed Birute Klaas-Lang, Tanel Alumäe, Toomas Kiho, Helle Metslang, Karl Pajusalu, Urmas Sutrop, Ilmar Tomusk, Anna Verschik.

Puudusid: keelenõukogu liikmed Toomas Kruusimägi, Merle Pajula, Peeter Päll, Paul-Eerik Rummo, Jelena Skulskaja, Asta Trummel, Jüri Valge, Jüri Viikberg, Eberhard Winkler.

PÄEVAKORD:

1. Eesti keelenõukogu kohtumine haridus- ja teadusministri Jevgeni Ossinovskiga.

Kohtumisel arutati Eesti keelenõukogu esitatud ettepanekuid (vt ka lisad 1-4), mis on seotud eesti keele arengukava elluviimisega. Birute Klaas-Lang andis ülevaate keelenõukogu ülesannetest ja senistest tegevustest.

Eesti Keele Instituudi rahastamine (lisa 1).

Urmas Sutrop rõhutas, et küsimus ei puuduta teaduse rahastamist, vaid eesti keele arengukava täitmisega seotud ülesandeid. Instituudi palgad on muutumas konkurentsivõimeks. Instituudi peamised ülesanded on sõnaraamatute koostamine, igapäevane keelekorraldus ja keelenõu andmine ning osa soome-ugri keelte alastest tegevusest. Praeguse rahastamise juures ei suudeta näiteks tagada järgmise õigekeelsussõnaraamatu ilmumist. Instituudi vastutusvaldkond on kindlasti sõnaraamatud ja keelekorraldus. Eesti keele arengukavas seotud ülesannete täitmiseks on vaja Eesti Keele Instituudi püsirahastust suurendada 600 000 euro võrra.

Birute Klaas-Lang: Eesti Keele Instituudi rahastus kujuneb püsirahastusest ja projektipõhisest rahataotlemisest. Probleem on selles, kuidas instituut saab sellises olukorras täita neid ülesandeid, mis talle on antud. Soome Kodumaa keelte keskus, mis täidab sarnaseid ülesandeid, saab riigilt eraldi rahastuse. Keeleinstituudi rahastamise probleem on tõsine, keelenõukogu on seda teemat varemgi arutanud koos Eesti Keele Instituudi teadusnõukoguga, mh ka seda, kas ressursid ja vastutus on erinevate teadusasutuste vahel optimaalselt jagatud.

Keele- ja kultuurikontaktide riikliku programmi loomine (lisa 2).

Anna Verschik rõhutab, et Eesti elanikud, sealjuures eriti noored, on valdavalt mitmekeelsed. Praegu puudub riiklik programm, mis toetaks keele- ja kultuurikontaktide uuringuid ja populariseerimist.

Karl Pajusalu: Olemas on riiklik programm „Eesti keel ja kultuurimälu II”, mis toetab eesti keele ja kultuuri uurimist. Järgmine arengukava peaks olema Eesti keelearengu kava, mis peaks kaasama ka keelekontaktid. Mitmekeelsuse uurijaid on Eestis palju, aga muu uurimispotentsiaal on terviklikult käsutamata. Keele- ja kultuurikontaktide programm võiks olla koordineeriv tasand teistele lõimumisega seotud tegevustele.

Birute Klaas-Lang: Viimase 10 aastaga on Eestis räägitavate emakeelte arv kasvanud (viimase rahvaloenduse järgi on Eestis 157 erineva emakeele rääkijaid). See on riigile suur potentsiaal. Ühiskondlike hoiakute muutmine on oluline. Mitmekeelsus on tänapäeval reegel. Programm võiks olla suunatud erinevatele sihtrühmadele, mh võiks programm olla suunatud ka välismaal elavate eestlaste eesti keele-ja kultuuriruumis hoidmiseks.

Haridus- ja teadusminister toetas programmi loomise mõtet ja tegi ettepaneku selle tehniliste üksikasjadega edasi tegeleda. Finantsvahendite kohta: lõimumiskavas palju raha ei ole ning ei ole kindel, kas seda programmi saab lõimumiskavva lülitada. Programmi loomisest peaks olema huvitatud ka kultuuriminister.

Birute Klaas-Lang rõhutas, et keelenõukogu on valmis ideede leidmiseks kindlasti oma panuse andma.

Eesti keele uurijate ja arendajate järelkasvu kindlustamine (lisa 3).

Karl Pajusalu tutvustab praegu toimiva keeleteaduse, filosoofia ja semiootika doktorikooli tegevust. Uude taotlusvooru on doktorikoolide finantseerimine planeeritud, kuid põhiküsimus on menetlemise korras, millega tahetakse jagada toetused ülikoolidele. Keelenõukogu avaldab toetust põhimõttele, et maksimaalselt suur osa toetusest läheks otse doktorikoolidele. Samamoodi peaks jätkuma rahvusteaduste professuuride rahastamine, et raha antakse sihtotstarbeliselt professuuridele ilma võimaluseta kasutada vahendeid muudeks tegevusteks.

Haridus- ja teadusminister kinnitab, et rahvusprofessuuride rahastamise põhimõtteid ei ole kavas muuta. Doktorikoolide osas avaldab minister lootust, et võib-olla on selle formaadi sees võimalik midagi paremaks teha, ilma et kogu süsteemi peaks ümber tegema. Ministril on kavas ära kuulata ka doktorikoolide projektide elluviimisega tegelejad.

Eesti keele õpetamine muukeelsetele ja selle rahastamine (lisa 4).

Ilmar Tomusk: Ei saa öelda, et integratsioon on läbi kukkunud. Järelevalve seisukohast näeme, et olukord venekeelses koolis on tunduvalt paremaks läinud. On sihtrühmad, kelle keeletaseme paranemist tuleks toetada. Esimesele kohale paneksin lasteaiaõpetajad, teiseks kesktaseme meditsiinitöötajad. Kolmandaks kolmandatest riikidest pärit arstid, kellega tekivad juriidilised probleemid, mis tuleb lahendada koostöös Sotsiaalministeeriumiga. Neljandaks põhikooliõpetajad, koos sellega oleks otstarbekas eestikeelsete õppeainete õpetamine põhikoolis. Viiendaks teenindusvaldkond, kus keelenõue on B1 tase. Täiskasvanute keelekursuste kvaliteet vajab rohkem tähelepanu.

Birute Klaas-Lang: Keelekursuste kvaliteedi tõstmise vajadus on märgitud ära ka eesti keele arengukava elluviimise ülevaates. Praegu puudub kvaliteedikontroll. MISA konkursid keelekursustele toimuvad põhimõttel, kes vähem pakub, saab endale. Kas see on ikka kõige efektiivsem rahakasutamine? Positiivse muutusena näeme ülikoolis, et muukeelsete gümnaasiumite lõpetajate akadeemiline tase ja eesti keele oskuse tase on viimastel aastatel tõusnud. Keelenõukogu kohtus kaks aastat tagasi Narvas koolidirektorite ja õpetajatega, kelle hoiak eesti õppekeelele ülemineku suhtes oli positiivne.

Urmas Sutrop: Rahaliste vahendite edasine saatus on lahtine. Põhiküsimus on, et kuidas tagada tegevuste jätkumine.

Haridus- ja teadusminister tunnistas rahastamisprobleemi, kuid rõhutab, et seda ei saa vaadata lahus õppekvaliteedist. Tuleb mõelda, milline on õppijat motiveeriv rahastamismudel. Kvaliteedile ei ole pööratud tähelepanu ja see tekitab ka sihtrühmas negatiivseid emotsioone. See on riikliku tähtsusega küsimus, millele otsitakse lahendust.

Kohtumine peaministriga ja arutelu Riigikogus.

Haridus- ja teadusministri ettepanek on arutada keeleküsimusi Riigikogu kultuurikomisjonis ja ta kinnitab oma valmisolekut osaleda sellel arutelul. Arutelu kultuurikomisjonis looks laiemat arusaamist keeleküsimustest ja võiks mõjuda soodsalt eelarveläbirääkimistele. Minister lubab selles küsimuses Riigikogu kultuurikomisjoniga ühendust võtta. Minister toetab ka keelenõukogu ettepanekut kohtuda peaministriga.

Minister tuletab meelde, et venekeelsete koolide eesti õppekeelele ülemineku olukorda analüüsib praegu selleks moodustatud töörühm, kelle aruanne valmib varsti. Ülemineku tulemusena on vaja saavutada õpiväljundid. Minister toonitab, et kuigi põhikoolilõpetaja eesti keele tasemeks on kehtestatud B1, oleks tegelikult vaja B2 taset. Samuti leidis minister, et gümnaasiumilõpetaja vajalik eesti keele tase peaks olema C1. On vaja välja töötada meetmed sellise taseme saavutamiseks.

OTSUSTATI:

Jätkatakse koostööd käsitletud probleemide lahendamiseks ja edasiste kohtumiste kavandamiseks.

Keelenõukogu tänas ministrit vastuvõtu eest.

Birute Klaas-Lang[^]
Eesti keelenõukogu esimees

Tiia Margus
Protokollija